

Railesu

Lesoni

- 1. E vakavulica na iVolatabu na ka kece meda kila me rawa kina nida cakava na ka kece e vinakata na Kalou meda cakava.**
- 2. Eda muria na Veiyalayalati i Karisito ka sega ni vakuria na lawa mai na Veiyalayalati Makawa.**
- 3. Na talairawarawa dina sai koya na kena vakayacori sara ga na ka e tukuna na Kalou ka sega ni veisau.**
- 4. Na matanitu ni Kalou sai koya na lotu ka tara o Jisu.**
- 5. Sa ulu ni lotu ko Karisito. E lewa na veika e caka ena lotu.**
- 6. Eda qarava na kalou ena sala e vinakata, ena noda cakava na lima na ka e vakarota ka sega ni veisautaki.**
- 7. Na ivalavala ca e tawasei keda mai vua na Kalou ka kauta mai na mate, ia e tiko ga na inuinui.**

Lesoni 8 - Dro tani mai na revurevu ni iValavala Ca

E tiko beka na sala me dro tani kina na revurevu ni ivalavala ca?

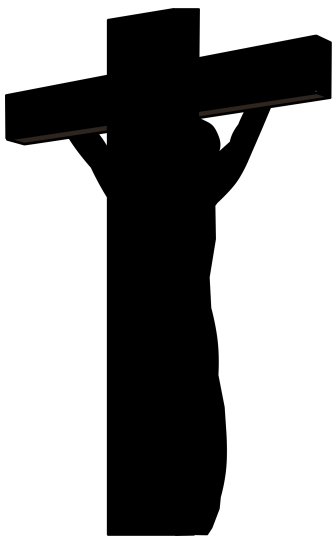
Roma 5:6-10

6 Ni sa mate na Karisito me nodra i sosomi na tamata i valavala ca e na gauna sa lokuci eliu, ni da sa malumalumu tiko. 7 Ni sa sega beka e dua me mate mei sosomi ni tamata yalododonu: ia ka sa dua beka sa doudou me mate mei sosomi ni tamata dauloloma. 8 Ia na Kalou sa vakatakila na nona loloma vei keda, ni sa mate na Karisito me nodai sosomi ni da sa tamata ca. 9 Ia ni da sa qai vakadonui e na vuku ni nona dra, ena qai rawarawa cake me da vakabulai mai na cudru e na vukuna. 10 Io, kevaka eda sa veivinakati kei na Kalou e na vuku ni nona mate na Luvena, ni da sa veimecaki, ena qai rawarawa cake, ni da sa veivinakati tu, me da vakabulai tiko e na vuku ni nona bula.

Taito 2:11

Ni sa rairai na loloma ni Kalou, o koya sa vu ni bula vei ira kecega na tamata;

1. B 2. A 3. A 4. B 5. A 6. B

1. E mate ena vuku i cei o Karisito?
A. Tamata Vinaka
B. Kece
2. E vakaraitaka vakacava na Kalou na Nona lomana na tamata?
A. Talai Karisito me mate ena vukudra na tamata kecega
B. E vakavuna me vakila vinaka na tamata
3. Eda vakadonui vakacava?
A. Ena dra i Karisito
B. Kevaka eda nanuma ni da sa
4. Eda sa kau lesu vakacava vua na Kalou?
A. Ena noda kerea na Kalou ki lomada
B. Ena nona mate na Luvena
5. Na cava e kauta mai na veivakabulai?
A. loloma soli wale
B. Masu
6. Na loloma soli wale e rairai vei cei?
A. E so
B. Kece

Na isolisoli ni loloma soli wale ni Kalou e soli vei ira na tamata kecega, ka sa mate o Karisito ena vukudra na tamata kecega. Sai koya na Nona dra e kauti keda lesu vua na Kalou ni sa tawasei keda tani mai Vua na noda ivalavala ca.

Roma 6:17-18

17 Ia me ia na vakavinavinaka vua na Kalou, ni dou sa muria, mai na vu ni yalomudou, koi kemudou ka bobula ki nai valavala ca, nai vakarau ni vakavuvuli dou sa vakatavulici kina. 18 Ia ni dou sa qai sereki mai nai valavala ca, dou sa qai qarava nai valavala dodonu.

Na Vosa Vakaibalebale 23:7a

Ia me vaka na vakanananu ni lomana, sa vakakina ko koya:..

7. Era dauveiqaravi vakacava?
  - A. iValavala ca
  - B. Yalododonu .
8. Era yaco mera dauveiqaravi vakacava?
  - A. iValavala ca
  - B. Yalododonu
9. Me yaco na veisau oqo, ena vinakati vakacava mera talairawarawa?
  - A. Mataboko
  - B. Mai na yalodina
10. Na cava na lomada?
  - A. Na nomu nanuma
  - B. Na nomu vakasama
11. Na cava era talairawarawa kina me yaco kina na veisau oqo?
  - A. Na nodra qasenivuli
  - B. Na ivakavuvuli

7. A 8. B 9. B 10. B 11. B

Me rawa ni talairawarawa na ka eda cakava, e dodonu meda kila vinaka na ka eda cakava tiko da qai kila nida cakava tiko oqo meda vakamarautaka kina na Kalou. Na caka cala me vakamarautaki kina na Kalou e sega ni talairawarawa. Na kena caka na ka dodonu ka sega na kena kilai dodonu e sega talega ni talairawarawa.

Roma 10:17

Eda sa kila kina ni sa rawa na vakabauta e na vakarorogo, kei na vakarorogo e na vosa i Karisito.

Jemesa 1:22

Ia dou muria na vosa ka kakua ni rogoca walega, ka vakaisini kemudou kina vakai kemudou.

12. Na cava e kauta mai na vakabauta?
A. Rogoca na vosa ni Kalou
B. A Vakila e lomamu
13. Na cava meda vakarorogo kina?
A. Tamata
B. Na iVolatabu
14. Meda cakava beka e dua na ka ena ka eda wilika ena iVolatabu?
A. Io
B. Sega

12. A 13. B 14. A

Na vakabauta vakalou e lako mai ena vuli mai na vosa ni Kalou. O koya gona, e dodonu meda rogoca, ia meda kua ni vakarorogo wale ga.

Joni 8:24

O koya oqo kau a kaya kina vei kemudou, Dou na mate e na nomudou i valavala ca; kevaka dou sa sega ni vakadinata ni sai au, dou na mate e na nomudou i valavala ca.

Jemesa 2:14-19, 24

14 Ena yaga vakacava, oi kemudou na wekaqu, kevaka sa kaya e dua ni sa tu vua na vakabauta, kevaka sa sega vua na cakacaka? ena vakabulai koya beka na vakabauta? 15 Ia kevaka sa dua na veiwekani se yalewa se tagane sa sega na nonai sulu, ka sega na kena e na veisiga, 16 ia ka dua vei kemudou sa kaya vei ira, Dou lako e na vakacegu, dou tatalai ka vakamamautaki; ia dou sa sega ni solia na veika e yaga ki na yagotra; a cava na betena? 17 Sa vaka talega kina na vakabauta kevaka sa sega ni tu vata kei na cakacaka, sa mate ga, ni sa tu duaduaga. 18 Ia ena kaya beka e dua, Sa tu ga vei iko na vakabauta, sa tu ga vei au na cakacaka; mo vakatakila mai vei au na nomu vakabauta ni sa sega ga na nomu cakacaka, ia ka'u na vakatakila vei iko na noqu vakabauta e na noqu cakacaka. 19 O sa vakabauta beka ni sa dua na Kalou; o sa caka vinaka: ia ko ira talega na tevoru era sa vakabauta, a ra sa sautaninini talega.

24 Ia dou sa qai raica ni sa vakadonui na tamata e na vuku ni cakacaka, a sa sega ga e na vuku ni vakabauta duaduaga.

15. Na cava meda cakava ke da sega ni via mate ena noda ivalavala ca?
  - A. Vakabauta
  - B. Sega ni dua na ka, na loloma soli wale ni Kalou ga eda gadreva.
16. E yaga beka ke tukuni vua e dua me mamau, ia o sega ni solia vua e dua na ka me kania?
  - A. Io
  - B. Sega
17. Na vakabauta ga eda gadreva, se dodonu talega me da cakacaka?
  - A. E dua ga e gadrevi me vakabauta.
  - B. E gadrevi vua e dua me vakabauta ka talairawarawa ki na veika e tukuna na Kalou me baleta na ka oqo.
18. Era vakabauta beka na timoni?
  - A. Io
  - B. Sega
19. Era na vakabulai beka na timoni?
  - A. Io
  - B. Sega
20. E vakadonui vakacava na tamata?
  - A. Vakabauta ga
  - B. Na vakabauta e cakacaka

15. A 16. B 17. B 18. A 19. B 20. B

E kaya o Jisu ni dodonu me da vakabauta, ia e vakavuvulitaka ni dodonu me da biuta na noda vakabauta ena cakacaka ena noda talairawarawa talega ki na ivakaro ni Kalou. E sega ni rauta na vakabauta me vakabulai keda vakataki koya.

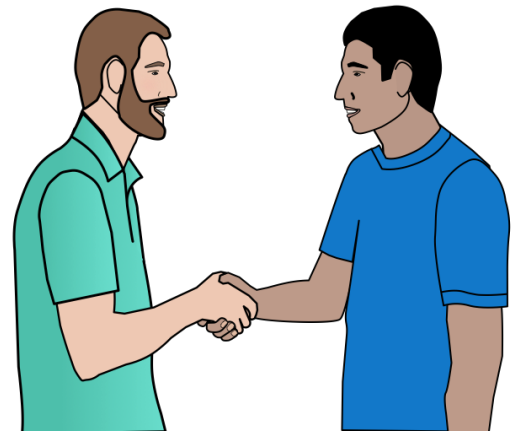
Maciu 10:32-33

32 O koya yadua ena tukuni au e na matadra na tamata, au na tukuni koya talega e na mata i Tamaqu sa tiko mai lomalagi. 33 Ia ko koya yadua ena cakitaki au e na matadra na tamata, au na cakitaki koya talega e na mata i Tamaqu sa tiko mai lomalagi.

Marika 1:23-25

23 A sa tiko e na nodra vale ni lotu e dua na tamata ka curumi koya e dua na yalo velavela; a sa qoqolou, 24 ka kaya, Ule! a cava vei kedatou, i Jisu na kai Nasareci? ko sa lako beka mai me rawai keitou? au sa kilai iko, na nona Le Dua Yalosavasava na Kalou 25. A sa vunauci koya ko Jisu, ka kaya, Mo galu ga, ka lako tani mai vua.

21. Na cava meda cakava ke da vinakata me vakatusa vei Tamana o Jisu?
A. Sega ni dua na ka
B. Vakatusa Koya
22. Era vakatusa beka na yalo velavela ni o Jisu na Yalosavasava ni Kalou?
A. Io
B. Sega
23. E vakatara beka o Jisu me rau tiko ga ena tamata baleta ni rau sa vakatusa na nodrau vakabauti Koya?
A. Io
B. Sega

21. B 22. A 23. B

Na vakatusa ni da vakabauti Jisu sai koya e kaya o Koya, na Luve ni Kalou, e gadrevi. Ke sega na veivutuni dodonu, eda na yali. Ia me vaka na vakabauta kei na veivutuni, na veivutuni e sega ni rauta vakataki koya.

Luke 13:3

Au sa kaya vei kemudou, E segai; ia kevaka dou sa sega ni veivutuni, dou na mate kece vaka talega kina.

24. Ena Luke, e kaya o Jisu ni dodonu me da cakava na cava kevaka eda sega ni vinakata me da rusa?
- A. Vakila na Veivakabulai
  - B. Veivutuni

Cakacaka 9:1, 3-6

1 Ia ko Saula sa cavuta tiko na vosa vakacudrucudruya kei na veivakamatei vei ira sa lotu vua na Turaga, ka sa lako vua na bete levu,

3 Ia ni sa lako tu, sa yaco voleka ki Tamasiko; a sa cila vakavolivoliti koya vakasauri e dua na rarama mai lomalagi: 4 a sa bale sobu ki na qele, ka sa rogoca e dua na domo sa kaya vua, I Saula, i Saula, ko sa vakacacani au e na vuku ni cava? 5 A sa kaya ko koya, O cei ko iko, na Turaga? A sa kaya ko koya, Oi au ko Jisu, ko koya ko sa vakacacana. 6 A sa sautaninini ko koya ka kidacala, ka kaya, Kemuni na Turaga, a cava ko ni sa vinakata me'u cakava? A sa kaya vei koya na Turaga, Cavu tu, ka lako ki na koro, ka na tukuni vei iko na ka e dodonu mo cakava.

25. O cei e vakararawataki koya tiko o Saula?
- A. Sotia ni Roma
  - B. Tisaipeli i Jisu
26. O cei erau veivosaki tiko kei Saula ena sala i Tamasiko?
- A. Jisu
  - B. Pita
27. Ni vosa oti vua o Jisu, se vakabauta tiko beka o Saula ni qasenivuli lasu o Jisu?
- A. Io
  - B. Sega
28. Ni vosa oti vua o Jisu, se via vakacacani ira tiko ga na muri Jisu o Saula?
- A. Io
  - B. Sega
29. E tukuna o Jisu vei Saula ni na tukuni vua na cava?
- A. Na ka me cakava
  - B. Na ka e rawa ni cakava ke vinakata me

Na noda rarawataka na noda ivalavala ca e sega ni veivutuni. Me da veivutuni, e dodonu me da kila ni da sa bula saqata tiko na Kalou, ka dodonu me da veisautaka na noda i tovo. Na veivutuni sai koya na gauna e cakava tiko kina se vakasamataka tiko e dua na ka, ka ni sa kila ni sa cala, sa veisautaka na nona itovo.

Ni sa vakabauta oti o Saula ni sa Luve dina ni Kalou o Jisu, sa sega tale ni via valuti Koya. Ni curu ina koro o Saula, e sega ni vakacacani ira na lotu vaKarisito. Oqo e dua na ivakaraitaki cecere ni veivutuni. E gadrevi na veivutuni me dodonu kina vua na Kalou. Ia, ni rau veivosaki tiko o Saula kei Jisu, a taroga se cava me cakava. E tukuna vua o Jisu me curu ina koro qai rogoca e dua na ka e dodonu me cakava. Tarava, eda na wilika na ka e tukuni vei Saula.

24. B   25. B   26. A
27. B   28. B   29. A

Cakacaka 9:8-11

8 A sa tu cake mai na soso ko Saula; ia ni sa cereka na matana, sa sega ni raica e dua na ka: a ra sa tuberi koya, ka kauta ki Tamasiko. 9 A sa bogi tolu ka sega ni rai rawa, ka sa sega ni kana se gunu. 10 A sa dua na tisaipeli mai Tamasiko, ko Ananaiasa na yacana; a sa kaya vei koya na Turaga e na raivotu, I Ananaiasa. A sa kaya ko koya, Raica, koi au, Turaga. 11 A sa kaya vei koya na Turaga, Mo cavu tu ka lako ki na salatu, ka yacana ko Dodonu, ka taroga na kai Tarisu, ko Saula na yacana, ki na vale i Jutasa; ...

Ena Cakacaka 22:12-16, E tukuna tiko o Saula na ka e yacovi koya. 12 A sa dua ko Ananaiasa, a tamata lotu dina me vaka na vunau, a sa rogo vinaka vei ira kecega na Jiu era sa tiko maikina, 13 sa lako mai vei au, a sa tu, ka kaya vei au, Na wekaqu Saula, mo rai vinaka mai. Ia, e na tiki-ni-siga ko ya, ka'u sa rai cake vua. 14 A sa kaya ko koya, Sa digitaki iko na nodra Kalou na noda qase, mo kila na lomana, ka raici Koya na Yalododonu, ka rogoca na vosa ni gusuna: 15 ni ko na dautukuni koya vei ira na tamata kecega e na ka ko sa raica ka rogoca. 16 Ko sa qai vakaberabera tale e na vuku ni cava? tu cake, mo papitaisotaki, ka vuya laivi na nomui valavala ca, ni ko sa masuta na yaca ni Turaga.

E vakabauta o Saula ni o Jisu na Luve ni Kalou, e vakayagataka e tolu na siga me lolo ka masu. E se bera ni yaco mai o Ananaiasa. E se bera ni dua e tukuna vua na ka me cakava. Ni sa lako mai o Ananaiasa, sa tukuna vei Saula me papitaiso me bokoci kina na nona i valavala ca. E sega ni dua na ka e cakava o Saula ni bera ni lako mai o Ananaiasa e kauta laivi na nona ivalavala ca. E dodonu me digitaka me papitaiso ni bera ni qai vakasavasavataki koya na Kalou mai na nona ivalavala ca sa oti.

30. B 31. A 32. A

33. B 34. B

30. E vakacava na dede ni nona sega ni kana kei na gunu o Saula?

- A. 3 na auwa
- B. 3 na siga

31. E sa masu tiko beka o Saula?

- A. Io
- B. Sega

32. Na cava e tukuna o Ananaiasa me cakava o Saula?

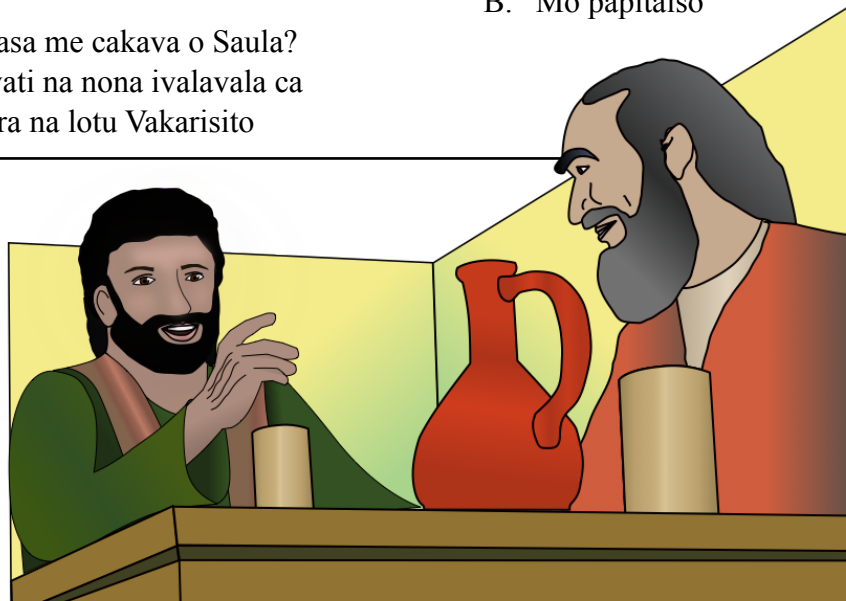
- A. Me papitaisotaki ka savati na nona ivalavala ca
- B. Me kua ni vakacacani ira na lotu Vakarisito

33. Ni sa vakabauta oti, veivutuni, lolo ka masu, sa vosoti beka na ivalavala ca nei Saula?

- A. Io
- B. Sega

34. Me na bokoca vakacava o Saula na nona ivalavala ca?

- A. Masu
- B. Mo papitaiso

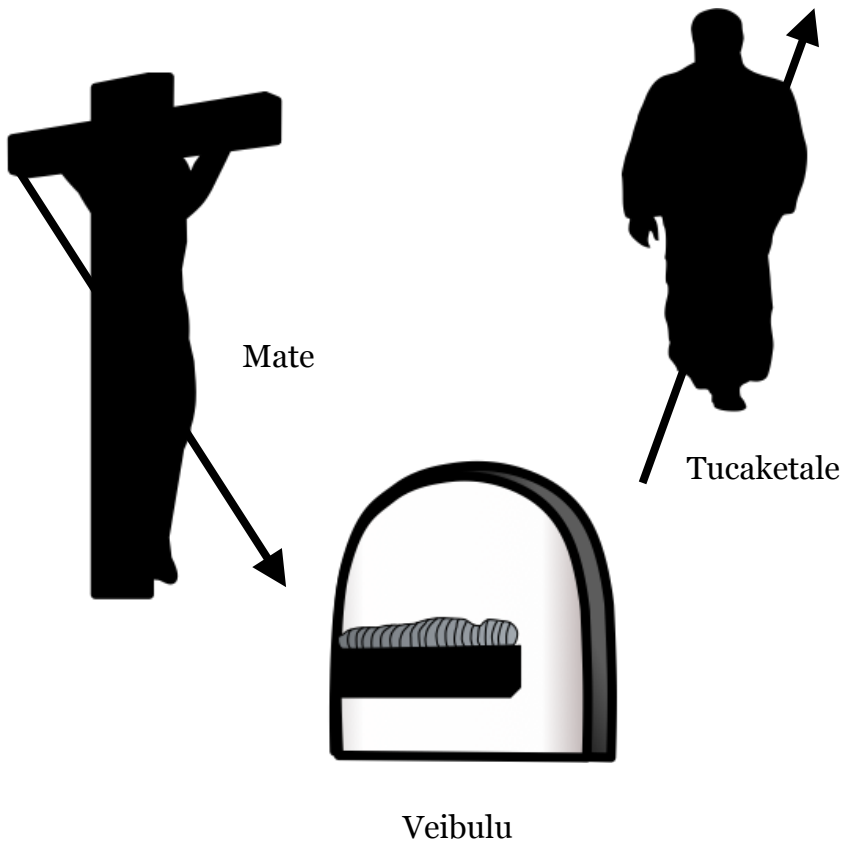

Marika 16:16

O koya sa vakabauta ka sa papitaisotaki ena bula: ia ena cudruvi ga ko koya sa sega ni vakabauta.

Roma 6:3-6

3 Dou sa sega beka ni kila, koi keda kece sa papitaisotaki vei Jisu Karisito, eda sa papitaisotaki ki na nona mate? 4 O koya eda sa bulu vata kaya kina, ni da sa papitaisotaki ki na nona mate: me vaka sa vakaturi cake tale mai na mate na Karisito e na kaukauwa nei Tamana, me da sai valavala vaka talega kina e na bula vou. 5 Ia kevaka eda sa dua vata me da vakataki koya e na nona mate, eda na vakataki koya talega e na nona tu cake tale mai na mate: 6 ni da sa kila oqo, ni rau sa lauvako vata kaya ki na kauveilatai na noda tamata makawa, me takali kina na yago ni valavala ca, me da kakua tale ni bobula ki nai valavala ca.

- 35. Na cava me caka me vakabulai kina?
  - A. Vakabauta ga
  - B. Vakabauta ka papitaiso
- 36. Eda na curu vakacava vei Karisito?
  - A. Papitaiso
  - B. Vakatusa
- 37. Eda sa bulu vata vakacava kei Karisito?
  - A. Veivutuni
  - B. Papitaiso
- 38. Ni da sa susugi cake, eda na bula vakacava?
  - A. Me vaka ga e liu
  - B. Na bula vou
- 39. E vakarusai vakacava na yago ni ivalavala ca?
  - A. Ena noda papitaiso ki na Nona mate
  - B. Ena noda vakabauta

Ni bera nida papitaiso, e dodonu meda biuta laivi na noda ivalavala ca. E dua na ka me vakasamataki — e rawa beka ni cakava oqo e dua na gone?

E vakatulewataka na Kalou ni ena papitaiso eda sa duavata kina kei Karisito ena noda vakatasuasuatata tale na ka a yaco vua na noda Turaga ena icavacava ni Nona bula. Eda sa papitaisotaki ki na mate i Karisito. Ena ibulubulu wai oqo, eda sa bulu vata kei Koya, ka vakaturi cake me da lakova e dua na mataqali bula vou.

35. B 36. A 37. B 38. B 39. A

1 Korinica 12:13

Ni da sa papitaisotaki kecega ki na yago e dua bauga e na Yalo Tabu e dua bauga, se da kai Jutia se da kai tani, se da bobula se dai taukei; eda sa vagunuvi talega e na Yalo Tabu e dua bauga.

Cakacaka 22:16

Ko sa qai vakaberabera tale e na vuku ni cava? tu cake, mo papitaisotaki, ka vuya laivi na nomui valavala ca, ni ko sa masuta na yaca ni Turaga.

1 Pita 3:21

Oqori ga nai vakatakarakara ni sa vakabulai keda vakakina e na gauna oqo na papitaiso e segai ni sa biu walega na dukadukali ni yago, ka ni sa tukuni rawa ga ni sa vinaka vua na Kalou na noda lewa-eloma, e na vuku ni sa tu cake tale mai na mate ko Jisu Karisito:

40. Eda sa papitaisotaki ki na cava?
  - A. Lomalagi
  - B. Na Yago i Karisito
41. Na cava na yago oya?
  - A. Na Lotu
  - B. Na Yago Vakayago
42. Na cava ena savata laivi na nomu ivalavala ca?
  - A. Rogoca na vosa ni Kalou
  - B. Papitaiso
43. Eda vakaisulutaki Karisito vakacava?
  - A. Vakabauta
  - B. Papitaiso
44. Na cava e vakabulai keda?
  - A. Papitaiso
  - B. Na kerei Jisu ki na lomada

Efeso 1:22-23

22 a sa vakamalumalumutaka na ka kecega me tu e ruku ni yavana, a sa lesi koya me lewa na ka kecega, e na vuku ni soqosoqo lewe ni lotu, 23 o koya na yagona, sa sinai sara vua sa vakasinaita na ka kecega e na ka kecega.

Kalatia 3:27

Ni sai Karisito dou sa vakasulumi kemudou kina, oi kemudou yadua sa papitaisotaki vei Karisito.

	Na cava e cakava na papitaiso?
1 Korinica 12:13	E biuti keda ki na dua ga na yago (na lotu)
Cakacaka 22:16	Savata laivi na noda ivalavala ca
Kalatia 3:27	E biuti keda vei Karisito
1 Pita 3:21	E vakabulai keda

Na papitaiso sai koya na gauna e savata kina na Kalou na noda ivalavala ca, ka biuti ira na vakabulai ki na yago i Karisito, na lotu.

40. B 41. A 42. B 43. B 44. A

E sega ni dua na ka e rawa ni cakava na tamata ena vakavuna me vakabulai keda na Kalou. Eda sa vakabulai ena Nona loloma soli wale. Ia, e solia vua na tamata na digidigi me ciqoma se cata na loloma soli wale oqo ena talairawarawa. E vakamatatataka o Jisu ni dodonu taumada me da vakabauta, veivutuni, ka vakatusa ni o Koya na Luve ni Kalou. Sa qai dodonu me da vakamalumalumutaki keda ena papitaiso ena vanua e vakasavasavataka kina na Kalou na noda ivalavala ca ka vakavoui keda tale. Na Kalou sai Koya e cakava na veivakabulai ena nona kauta laivi na noda ivalavala ca. Na noda talairawarawa e vakaraitaka ga na noda lomana na Kalou kei na noda vinakata meda vakabulai.